

DANES-PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

Egz. Nr2

Plk dypl. Henryk KITKOWSKI

KONSPEKT WYKŁADU WYBRANE PROBLEMY ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI ARMII W OPERACJI ZACZEPNEJ

BIBLIOTEKA NAUCZYLA ASG WP
Ambiwa i Biblioteka Zbiarów Specjalnych
nr ewid.

44290

WARSZAWA

KWIECIEŃ

1981

DANES-PICTA .COM

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

Egz. Nr2

Plk dypl. Henryk KITKOWSKI

KONSPEKT WYKŁADU WYBRANE PROBLEMY ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI ARMII W OPERACJI ZACZEPNEJ

BIBLIOTEKA NAUCZYCIELI ASG WP
Archiwum Zbiorów Specjalnych
nr ewid.

44290

WARSZAWA

KWIECIEŃ

1981

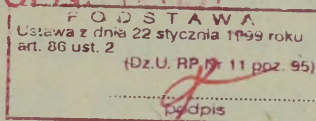
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI

JAWNE

Egz.nr2.

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY
TAKTYKI WOJSK ŁĄCZNOŚCI
płk mgr inż.K.PATKOWSKI

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

KONSPEKT WYKŁADU

"WYBRANE PROBLEMY ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI ARMII
W OPERACJI ZACZEPNEJ"

Płk dypl. Henryk KITKOWSKI

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.

44290

K o n s p e k t w y k ł a d u

- I. **Temat:** Wybrane problemy organizacji łączności armii w operacji zaczepnej.
- II. **Cel:** Zapoznać słuchaczy z:
- możliwościami oddziałów i pododdziałów łączności oraz wykorzystaniem środków łączności w procesie dowodzenia wojskami armii w operacji zaczepnej;
 - ogólnymi zasadami organizacji systemu łączności armii w operacji zaczepnej.
- III. **Metoda:** Wykład kursowy - informacyjny z elementami problemowymi, stanowiącymi wprowadzenie do samodzielnego studiowania organizacji łączności na szczeblu operacyjnym.
- IV. **Czas:** 2 godziny lekcyjne.
- V. **Materiały źródłowe:**
- Instrukcja łączności - Organizacja łączności w wojskach lądowych. Nr BT 09083;
 - System punktów dowodzenia armii oraz frontu ogólnowojskowych w ćwiczeniu "LATO-78". "Myśl Wojskowa" 1978 r. str. 56-73. Nr BT. 019163.
 - Opracowanie teoretyczne: Niektóre problemy organizacji i funkcjonowania łączności w ćwiczeniu "WIOSNA-80". Nr BT 04993.
 - Podręcznik: Organizacja łączności armii w podstawowych rodzajach operacji. Nr BT 015628.
 - Skrypt: Organizacja i wyposażenie oddziałów i pododdziałów łączności armii. Nr BT 0357.
 - Instrukcja: Polowe węzły łączności związków operacyjnych. Rozdz. III. Nr BT 012842.
 - Wnioski dotyczące organizacji łączności w ćwiczeniu "TARCZA-76" Zeszyty Naukowe ASG nr 4/11/76. Nr BT, 0368.
 - Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "WIOSNA-73". str. 14-18. Nr BT 016298.
 - Artykuł: Zapewnienie ciągłości pracy systemów łączności radiowej i radioliniowej dowodzenia wojskami w warunkach dużych zakłóceń radioelektronicznych. "Biuletyn Informacyjny" 5/100/1970r. Nr BT 014515.

VI. Pomoce szkoleniowe - w treści konspektu:

- schematy /plakaty/;
- diapozytywy;
- taśma foliowa.

VII. Zagadnienia będące treścią wykładu:

1. Podstawy merytoryczne organizacji systemu łączności armii ... 15'
2. Planowanie systemu łączności armii i kierowania nim. 10'
3. Przeznaczenie i możliwości oddziałów i pododdziałów łączności. 10'
4. Charakterystyka systemu łączności armii. 45'
 - a/ Łączność za pomocą środków radioliniowych i przewod.
 - b/ Łączność za pomocą środków radiowych.
 - c/ Łączność za pomocą środków wojskowej poczty polowej.
5. Podsumowanie wykładu i odpowiedzi na pytania słuchaczy. 10'

Ogółem: 90'

T R E Ś Ć W Y K Ł A D U

I. PODSTAWY MERYTORYCZNE ORGANIZACJI SYSTEMU ŁĄCZNOŚCI ARMII.

Charakter współczesnych operacji zaczepnych z zastosowaniem szczególnie broni raketowo - jądrowej oraz udoskonalonych środków walki i zabezpieczenia technicznego stawia niezwykle wysokie wymagania nie tylko walczącym wojskom, ale także systemowi dowodzenia wojskami armii.

Dowodzenie wojskami armii może być realizowane różnymi sposobami, a mianowicie:

- przez styczność osobistą dowódców, oficerów sztabów i szefostw rodzajów, która we współczesnych działaniach zaczepnych może być realizowana w bardzo ograniczonym zakresie;
- za pomocą dokumentów bojowych przekazywanych za pośrednictwem oficerów sztabów, oficerów kierunkowych i łącznikowych oraz siłami i środkami poczty polowej. Sposób ten wymaga znacznej ilości czasu na przekazanie wiadomości od źródeł informacji do adresatów oraz może mieć zastosowanie tylko w niektórych sytuacjach i w odniesieniu jedynie do części wiadomości;
- za pomocą technicznych środków łączności. Sposób ten jest podstawowym w operacjach zaczepnych, uwzględniając że tylko techniczne środki łączności zapewniają dość szybką wymianę wiadomości między osobami funkcyjnymi /dowódcami, sztabami, szefostwami rodzajów wojsk i organami tyłowymi/:

- znajdującymi się w różnych odległych punktach terenowych;
- będącymi nie tylko na postoju, ale i w ruchu;
- znajdującymi się w obiektach na lądzie, w powietrzu i na morzu;
- przez teren niedostępny lub zajęty przez nieprzyjaciela.

Dowodzenie wojskami armii za pomocą technicznych środków łączności może być realizowane dwoma metodami:

- klasyczną - w relacji człowiek - człowiek;
- za pomocą elektronicznej techniki obliczeniowej ETO/zautomatyzowane dowodzenie/ w relacjach: człowiek - człowiek, człowiek - EMC oraz EMC - EMC /PASUW/.

Jakkolwiek łączność nie ma bezpośredniego wpływu na sposób prowadzenia operacji, to jednak stanowiąc materialną bazę systemu dowodzenia, warunkuje sprawność procesu kierowania wojskami armii w zakresie obiegu wiadomości.

Dzięki łączności jest możliwe sukcesywne otrzymywanie meldunków o położeniu i działaniu wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz natychmiastowe przekazywanie rozkazów i zarządzeń, komend i sygnałów, mających na celu kierowanie i koordynowanie wysiłku wojsk armii w czasie i przestrzeni oraz użycie środków walki dla wykonania określonych zadań. Łączność także umożliwia uzgadnianie działań pomiędzy współdziałającymi elementami ugrupowania operacyjnego, sąsiadami i rodzajami wojsk, terminowe powiadamianie /ostrzeżenie, alarmowanie/ wojsk o niebezpieczeństwie ze strony nieprzyjaciela oraz stałe kierowanie materiałowym, technicznym i medycznym zabezpieczeniem walczących wojsk armii.

Sięgając do przykładów minionej wojny można stwierdzić, że np. w Armii Radzieckiej w pełni doceniano potrzebę zachowania ciągłości dowodzenia, a w tym przede wszystkim niezawodności łączności. W dyrektywie nr 0705526 Naczelnego Dowództwa AR z dnia 6.11.1942 r. między innymi czytamy:

"Utrata łączności oznacza utratę dowodzenia, a utrata dowodzenia nieuchronnie prowadzi do klęski".

Ta wyjątkowa ważna zasada jest podstawową również w przyszłej wojnie.

x

x

x

Organizacja i funkcjonowanie systemu łączności armii oraz efektywność jego wykorzystania w procesie dowodzenia wojskami armii zależą przede wszystkim od organizacji dowodzenia i szeregu czynników operacyjno - taktycznych, wynikających ze skomplikowanego charakteru i warunków prowadzenia operacji zaczepnej.

a/ Charakter operacji.

Do pierwszej operacji zaczepnej początkowego okresu wojny zawczasu - jeszcze w okresie pokoju - wykonuje się szereg przedsięwzięć zapewniających terminowe uruchomienie systemu łączności armii na okres przegrupowania wojsk armii i zajmowania przez nie rejonu wyjściowego do operacji zaczepnej. Te przedsięwzięcia prowadzi się w celu zabezpieczenia ciągłości dowodzenia wojskami armii w przypadku nagłego wybuchu wojny i oddziaływania środków ogniowych przeciwnika.

Jeśli armia będzie rozpoczynała operację zaczepną natychmiast po przegrupowaniu wojsk z głębi kraju lub po przegrupowaniu na inny kierunek operacyjny, to organizacja i uruchomienie systemu łączności armii będzie odbywało się w niezwykle ograniczonym czasie i to pod stałym oddziaływaniem różnych środków nieprzyjaciela. Przy tym może występować konieczność organizowania i uruchamiania łączności z związkami i oddziałami wchodzącymi do walki z marszu w miarę ich przybywania w rejon działań bojowych.

Pojawienie się nowych środków walki, szczególnie broni jądrowej i rakiet, wysoki stopień zmechanizowania i upancernienia wojsk lądowych, stosowanie na polu walki lotnictwa, desantów, operacyjnych grup manewrowych, oddziałów wydzielonych itp. spowodowało że współczesną operację zaczepną armii cechuje: zdecydowanie, duża manewrowość, dynamizm, gwałtowność zmian sytuacji i wzrastający rozmach przestrzenny.

Tak więc charakter współczesnej operacji zaczepnej stawia łączności bardzo wysokie wymagania, zwłaszcza w zakresie jej dużej elastyczności i terminowości organizacji systemu łączności, jak również w zakresie niezawodności jego działania w złożonych sytuacjach operacyjnych. System łączności armii musi odznaczać się łatwością przystosowania się do zaistniałych potrzeb dowodzenia wojskami w określonej sytuacji, a przede wszystkim możliwością dokonywania w nim zmian i uzupełnień, przenoszenia wysiłku łączności z jednego kierunku na drugi oraz zamiennością przeznaczenia węzłów łączności.

Operacja zaczepna armii może przebiegać w różnorodnych warunkach terenowych, przy czym w wyniku uderzeń jądrowych mogą powstawać

rejony zawałów, pożarów, zatopów i skażeń. Pokrycie i rzeźba terenu posiada duży wpływ na zasięg środków łączności, a głównie środków radioliniowych i radiowych UKF, co jest związane z wyborami rejonów rozmieszczenia węzłów łączności i koniecznością stosowania pośrednich stacji radioliniowych. Natomiast stan drożni warunkuje wybór marszrut środków wojskowej poczty polowej i tras budowy polowych linii kablowych oraz terminy przegrupowań oddziałów i pododdziałów łączności do rejonów wykonywania zadań w zakresie rozbudowy systemu łączności armii.

Rozbudowa i prace systemu łączności armii będzie zawsze odbywała się w warunkach różnorodnego oddziaływania sił i środków nieprzyjaciela. Na punkty dowodzenia i ich węzły łączności mogą być wykonywane uderzenia jądrowe i klasycznymi środkami rażenia oraz nieprzyjaciel może wykonać wysokie powietrzne wybuchy jądrowe mające na celu sparaliżowanie krótkofalowej łączności radiowej. Na szeroką skalę mogą być stosowane aktywne i dywersyjne zakłócenia łączności radiowej i radioliniowej. Jednym z zadań grup specjalnych i oddziałów rajdowych jest niszczenie węzłów, stacji i linii łączności.

Stąd też system łączności armii musi odznaczać się dużą odpornością na oddziaływanie nieprzyjaciela. To pociąga za sobą konieczność realizowania wielu dodatkowych przedsięwzięć zarówno w sferze organizacyjno - funkcyjnej systemu łączności armii /w tym także w aspekcie maskowania/, jak i w zakresie organizacji ochrony i obrony węzłów, stacji i linii łączności. Jednakże należy się zawsze liczyć z tym, że system łączności armii może być naruszony lub zdeorganizowany. W tych warunkach istotne znaczenie posiada możliwość nawizywania łączności o dwa szczeble dowodzenia w górę i w dół, istnienie określonych kanałów łączności, zamienność przeznaczenia węzłów łączności, dokonywanie manewrów siłami i środkami łączności oraz dysponowanie ich odwodem. Jednocześnie trzeba być przygotowanym do zapewnienia łączności armii ograniczoną ilością sił i środków łączności. W przypadku zaistnienia większych strat w siłach i środkach łączności zarówno na szczeblu armii jak i podległych związków i oddziałów, które to w końcu pierwszej operacji zaczepnej armii mogą wynosić około 50-60%, ilość kanałów łączności w podstawowych relacjach dowodzenia - w porównaniu do stanu z początku operacji - zmniejszy się o połowę. To pociąga za sobą obniżenie ciągłości funkcjonowania i przeustowości systemu łączności, co musi być brane pod uwagę przez dowódcę i sztab armii w stosowaniu odpowiednich środków i metod dowodzenia wojskami armii.

Problemy zabezpieczenia systemu łączności armii przed oddziaływaniem nieprzyjaciela są szerzej omówione w następujących materiałach teoretycznych:

- Skrypt: Zabezpieczenie węzłów łączności armii przed oddziaływaniem nieprzyjaciela. Nr BT Pf 969.
- Artykuł: w "BJ/ nr: Zapewnienie ciągłości pracy systemów łączności radiowej i radioliniowej dowodzenia wojskami w warunkach dużych zakłóceń radioelektronicznych. Nr BT 01415.

b/ Skład bojowy i ugrupowanie operacyjne armii.

W zależności od składu bojowego wojsk armii zależą rozmowy systemu łączności, tj. nieodzowna ilość informacyjnych relacji łączności oraz z tym związana ilość środków łączności do ich zabezpieczenia. Analiza składu bojowego armii wskazuje, że system łączności armii powinien zapewnić łączność w 8-10 relacjach podstawowych /front, dywizje Brot prplot/ oraz w 15-20 relacjach drugorzędnych i 30-40 relacjach trzeciorzędnych. Jednakże skład bojowy armii nie jest stały i w toku prowadzenia operacji zaczepnej może ulegać zmianom, co jednocześnie będzie wprowadzało zmiany w budowę systemu łączności armii. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w skład bojowy armii mogą wchodzić związki /oddziały/ sojuszniczych sił zbrojnych, co w zakresie łączności wymaga dodatkowych zabiegów organizacyjnych.

Ugrupowanie operacyjne armii, jak i jej skład bojowy warunkują strukturę i konfigurację systemu łączności. Rozmieszczenie i działanie elementów ugrupowania operacyjnego armii na dużej przestrzeni wymaga posiadania szeroko rozgałęzionego systemu łączności, rozbudowanego wszcz i w głąb pasa działania wojsk armii.

Z dowódcami i sztabami wszystkich podległych związków, oddziałów i pododdziałów, tworzących określone elementy ugrupowania operacyjnego i zabezpieczenia operacyjnego powinna być zapewniona bezpośrednia łączność, zapewniająca terminową wymianę informacji w każdej sytuacji bojowej. Jednocześnie muszą być stworzone warunki do uzyskiwania łączności o dwa szczeble dowodzenia w dół i w górę z pominięciem pośrednich organów dowodzenia.

Na podstawie powiązań organizacyjnych armii w składzie frontu oraz wynikających z jej składu bojowego i ugrupowania operacyjnego, można stwierdzić że do podstawowych zadań systemu łączności należy zapewnienie łączności:

- dowódcy i sztabowi armii z przełożonym dowódcą i sztabem frontu, a także ZDSZ UW na ZTDW i Sztabem Gen.WP oraz z dowódcami i sztabami podległych związków i oddziałów;
- szefom rodzajów wojsk i służb armii z ich przełożonymi i podległymi szefami po linii funkcjonalnej oraz z podległymi im związkami i oddziałami /pododdziałami/ rodzajów wojsk;
- dla potrzeb kierowania uderzeniami WRiA;
- dla potrzeb kierowania obroną przeciwlotniczą wojsk armii;
- dla potrzeb kierowania elementami rozpoznawczymi armii;
- dla potrzeb kierowania zabezpieczeniem materiałowym, technicznym i medycznym /z organami, jednostkami i elementami tyłowymi armii/;
- pomiędzy dowództwem i sztabem armii z sąsiednimi armiami oraz z związkami rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk wykonujących zadania na korzyść armii lub we współdziałaniu z armią /AL, Mar.Woj, OPK, operacyjne desanty itp./;
- w zakresie współdziałania pomiędzy elementami ugrupowania operacyjnego armii oraz między skrzydłowymi związkami wchodzącymi w skład różnych armii;
- dla potrzeb powiadamiania /ostrzegania, alarmowania/wojsk o zagrożeniu powietrznym, jądrowym, chemicznym, promieniotwórczym itp.

Specyfika zadań wykonywanych przez określone związki i oddziały /pododdziały/ ogólnowojskowe i rodzajów wojsk i służb warunkuje charakter przekazywanych informacji co z kolei określa ilość i rodzaj kanałów łączności w poszczególnych ogniwach dowodzenia wojskami armii. Pod pojęciem charakteru informacji należy rozumieć ilość i objętość przekazywanych informacji, częstotliwość wymiany, stopień pilności i tajności, dowolność lub sformalizowanie układu treści informacji, forma /w jakiej postaci/ przekazu informacji itp.

Należy jednak podkreślić, że stopień natężenia wymiany informacji w poszczególnych sytuacjach operacyjnych może być różny. Szczególnie wielokanałowej łączności i jej stabilnej pracy w określonych ogniwach dowodzenia wojskami armii wymagają takie okresy jak:

- przekłamanie taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela;
- forsowania szerokich przeszkód wodnych;
- odpieranie przeciwuderzenia nieprzyjaciela;
- prowadzenie bitwy spotkaniowej;
- wykonywanie zmasowanych uderzeń jądrowych na siły i obiekty

nieprzyjaciela;

- likwidacja skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela;
- prowadzenie działań okrażających duże zgrupowanie nieprzyjaciela;
- przekazywanie zadań bojowych na kolejny, następny dzień operacji itp.

c/ Rozmach operacji

Na konstrukcję i parametry systemu łączności armii oraz stopień wykorzystania różnych rodzajów środków łączności wpływa także rozmach operacji zaczepnej, a przede wszystkim także jego cechy, jak szerokość pasa, głębokość operacji i tempo natarcia wojsk.

Szerokość pasa operacji i głębokość zadań określają wzajemne oddalenie punktów dowodzenia armii i podległych związków /oddziałów/, a to z kolei warunkuje długość linii łączności oraz wykorzystanie odpowiednich typów środków radiowych i radioliniowych. Działania wojsk armii na dużej przestrzeni wymagają zapewnienia łączności między punktami dowodzenia na odległości dochodzące do 70-100 km i więcej, co niekiedy zmusza do stosowania pośrednich elementów łączności. Jednocześnie wojska łączności armii muszą dysponować odpowiednią ilością środków radioliniowych i przewodowych, adekwatnej rozmachowi przestrzennemu operacji.

Duża głębokość operacji i wysokie tempo natarcia wojsk /do 40-60 km na dobę/, determinują potrzebę dokonywania zmian rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia z dużą częstotliwością. Równocześnie wzrasta czas przebywania dowódców i sztabów w ruchu, w szczególności na szczeblu taktycznym. Powyższe warunkuje konieczność zapewnienia łączności nie tylko z rozwiniętych punktów dowodzenia, ale również z dowódcami i sztabami znajdującymi się w ruchu, stosując wozy dowodzenia i powietrzne elementy dowodzenia. Wymaga to także mobilnych elementów węzłów łączności, dostosowanych do szybkiego rozwijania i zwijania oraz nawiązywania łączności.

Wszystkie zadania związane z rozbudową systemu łączności armii i jej nawiązywania z kolejnych położań punktów dowodzenia muszą być skracane do minimum oraz realizowane w terminach znacznie wyprzedzających gotowość wojsk do wykonywania dalszych zadań bojowych.

Dla porównania wzrostu wymagań do łączności we współczesnych operacjach zaczepnych w stosunku do II wojny światowej warto przytoczyć następujące dane / w tabeli - diapozytyw/.

Wskaźniki	Współczesna operacja	Operacja okresu II wojny świat.	stosunek wielkości	
Głębokość operacji	250 - 350 km	100 - 120 km	$2,5 \div 3 : 1$	
Szerokość pasa natarcia	60 - 100 km	40 km	2 : 1	
Rozmach przestrzenny	do 35 000 km ²	do 5 000 km ²	7 : 1	
Średnie tempo operacji	40 - 60 km/dobę	12 km/dobę	$4 \div 5 : 1$	
Czas trwania operacji	7 - 9 dób	10 dób	1 : 1,2	
Przemieszczenie SD	armii	1 raz na dobę	1 raz na 3 dni	3 : 1
	dywizji	2-3 razy na dobę	1 raz na dobę	3 : 1

Reasumując można stwierdzić:

- wymagane zasięgi łączności wzrosły ^{na} $4 \div 5$ krotnie;
- system łączności należy organizować ^{na} 7 krotnie większej przestrzeni;
- system łączności należy rozwijać w krótszych terminach z tempem $4 \div 5$ krotnie wyższym;
- konieczność dostosowania pracy systemu łączności armii do 3 krotnie częstszego przemieszczania się punktów dowodzenia armii;
- trzykrotny wzrost czasu przebywania dowódców i sztabów dywizji w ruchu, przez co 30-40% czasu dnia walki trzeba z nimi utrzymywać łączność w ruchu.

d/ Organizacja punktów dowodzenia

System punktów dowodzenia należy rozpatrywać jako podstawową wykładnię konstrukcji systemu łączności armii. Ilość rozwiniętych punktów dowodzenia oraz ich przeznaczenie i rozmieszczenie względem siebie, wzajemna strukturalna zależność i zamiennność, częstotliwość przesunięć w toku operacji, czas rozwinięcia, a także inne czynniki określają rozpiętość systemu łączności, ilość sił i środków zaangażowanych do jego rozwinięcia i eksploatacji, czas rozwinięcia, elastyczność struktury organizacyjnej/wielokanałowość, mobilność, odporność na oddziaływanie nieprzyjaciela itp/ i inne.

Dowodzenie na szczeblu armii w operacji zaczepnej jest zorganizowane ze stałych punktów dowodzenia /pokazać na planszy/:

- z SD rozmieszczonego w odległości 25-40 km od linii styczności z nieprzyjacielem, które w toku operacji przesuwa się na głównym kierunku uderzenia z częstotliwością nie częściej jak raz na dobę;
- z ZSD rozmieszczonego w odległości 10-15 km od SD armii, które w toku operacji przemieszcza się na przemian ze SD armii;
- z KSD rozmieszczonego w odległości 40-60 km od linii styczności z nieprzyjacielem /10-15 km od SD lub ZSD/, które w toku operacji przemieszcza się raz na dobę w ślad za SD armii.

Wprowadzenie w operacji zaczepnej zapasowego stanowiska dowodzenia armii miało miejsce po raz pierwszy w ćwiczeniu "LATO-78", co wykazało znaczne zwiększenie prawdopodobieństwa ciągłości dowodzenia i łączności /pokazać na wykresie/.

Ponadto na szczeblu armii organizuje się doraźnie elementy dowodzenia jak:

- PED - mający możliwość działania w całym pasie operacji;
- WSD - rozwijane w celu zbliżenia organów dowodzenia do wojsk z zadaniem okresowego dowodzenia częścią sił i środków armii wykonujących szczególnie ważne zadanie w danym okresie operacji /rozmieszcza się w odległości 15-20 km od wojsk/;
- PSD - rozwijane okresowo dla dowodzenia określonym zgrupowaniem wojsk wykonującym zadania na pomocniczym /drugorzędnym kierunku/. Rozmieszcza się w odległości 20 km od wojsk.

Stosownie do przedstawionej struktury punktów dowodzenia organizuje się łączność:

- ze stałych punktów dowodzenia w pełnym zakresie;
- z doraźnych elementów dowodzenia w ograniczonym zakresie.

W celu zapewnienia właściwej działalności całego dowództwa i sztabu armii organizuje się wielokanałową łączność pomiędzy punktami dowodzenia armii.

Zaleca się przestudiowanie artykułu w "MW" nt. "System punktów dowodzenia frontu oraz armii ogólnowojskowych w ćwiczeniu "LATO-78". Nr BT. 019163.

II. PLANOWANIE SYSTEMU ŁĄCZNOŚCI ARMII I KIEROWANIE NIM.

Planowaniem łączności armii i organizacją systemu łączności oraz kierowaniem jego funkcjonowaniem w toku operacji zaczepnej zajmuje się szefostwo wojsk łączności, które jest organem podległym bezpośrednio szefowi sztabu armii.

Podstawą planowania łączności armii i jej organizacji jest:

- decyzja dowódcy;
- zarządzenie /wytyczne/ łączności sztabu frontu;
- wytyczne szefa sztabu armii do organizacji łączności;
- potrzeby i wymagania w zakresie łączności szefów rodzajów wojsk oraz organów tyłowych;
- konkretne warunki terenowe oraz możliwości oddziaływania nieprzyjaciela;
- dane o ilości oraz stanie posiadanych sił i środków łączności.

Planowanie łączności armii może być realizowane trzema metodami:

- kolejnego planowania /w okresie pokoju/;
- równoległą /najczęściej po otrzymaniu konkretnego zadania do operacji - potrzeba około 12 godzin/;
- dyrektywną /w toku operacji - potrzeba 1-2 godziny/.

Planowanie łączności armii do pierwszej operacji zaczepnej początkowego okresu wojny przeprowadza się w okresie pokoju, z tym że okresowo dokonuje się aktualizacji planu łączności w miarę wprowadzania zmian w planach operacyjnego rozwinięcia wojsk oraz w organizacji i wyposażeniu oddziałów i pododdziałów łączności.

Na każdy etap działań wojsk armii - mobilizacyjne rozwinięcie wojsk armii i ich pobyt w rejonach alarmowych, przegrupowanie, zajęcie rejonu wyjściowego, prowadzenie operacji zaczepnej - plan łączności jest uaktualniany zgodnie z aktualną sytuacją operacyjną i zaistniałymi zmianami w zadaniach armii oraz nową decyzją dowódcy armii. W tych warunkach, wraz z aktualizowaniem planu łączności, jednocześnie kieruje się czynnym systemem łączności armii i jego rozbudową zgodnie z nowymi potrzebami, stawiając zadania oddziałom i pododdziałom łączności w miarę rozpracowywania poszczególnych problemów.

Plan łączności przedstawia decyzję szefa wojsk łączności odnośnie organizacji systemu łączności armii, uzasadnioną rozliczeniem sił i środków łączności, kalkulacjami czasowo - przestrzennymi oraz przedsięwzięciami organizacyjno - eksploatacyjnymi.

Na szczeblu armii plan łączności obejmuje /pokazać na diapozytywie:

- schemat łączności radiowej /w formie tabelarycznej/;
- schemat łączności radioliniowej i przewodowej /na mapie/;
- schemat łączności specjalnej /w formie tabelarycznej/;
- schemat organizacji poczty polowej /na mapie/;
- tabele wykorzystania oddziałów i pododdziałów łączności;
- zestaw dokumentów materiałowo - technicznego zabezpieczenia wojsk łączności.

Oprócz dokumentów planistycznych, szefostwo wojsk łączności opracowuje - pokazać na diapozytywie:

- dokumenty wykonawcze, tj. zarządzenie łączności sztabu armii /wyciągi z zarządzenia są przekazywane do podległych związków i oddziałów/;
- dokumenty eksploatacyjne, w których są zawarte wszystkie dane do pracy środków łączności i systemu łączności;
- dokumenty informacyjno - sprawozdawcze, zawierające dane o stanie łączności w armii.

Przykład dokumentów łączności - zeszyt nr 9 : Dokumenty bojowe wojsk łączności. Nr BT 0356.

Kierowanie łącznością w toku operacji zaczepnej polega na stałym dostosowywaniu organizacji czynnego systemu łączności armii stosownie do rozwijającej się sytuacji operacyjnej i występujących potrzeb dowodzenia wojskami, przy jednoczesnym zachowaniu idei organizacji łączności założonej w planie łączności na operację zaczepną. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że dynamicznie zmieniająca się sytuacja na polu walki, oddziaływanie nieprzyjaciela środkami rażenia i walki radioelektronicznej/zwłaszcza w przypadku zastosowania ich nowych form/, ponoszone straty w siłach i środkach łączności, uszkodzenia sprzętu łączności - mogą powodować konieczność dokonywania znacznych modyfikacji w organizacji systemu łączności armii oraz zmuszać do zapewnienia łączności ograniczonymi siłami i środkami.

Kierowanie łącznością armii w toku operacji może obejmować następujące rodzaje działalności szefostwa wojsk łączności:

- a/ kontrolne, obejmujące kontrolę stanu łączności, wykonywanie zadań przez pododdziały łączności, terminowość obiegu wiadomości, stopień wykorzystania środków łączności, przestrzeganie zasad utajniania wiadomości itp.;

- b/ planistyczne, obejmujące wprowadzanie zmian do planu łączności zgodnie z aktualną sytuacją operacyjną i zaistniałymi potrzebami dowodzenia wojskami, a także aktualizację planu łączności na następny dzień operacji;
- c/ organizacyjno - wykonawcze, obejmujące:
- zbieranie danych o sytuacji operacyjnej, przemieszczeniach punktów dowodzenia, pracy systemu łączności i jego obciążeniu, oddziaływaniu nieprzyjaciela itp; stawianie zadań do przesunięcia węzłów łączności i pododdziałów łączności, dokonania zmian w organizacji systemu łączności, zabezpieczenia warunków pracy pododdziałów łączności itp;
 - organizację materiałowo - technicznego zabezpieczenia łączności;
 - dokonywania rekonesansu terenu pod względem łączności;
 - koordynowania obiegu wiadomości itp.
- d/ inne, jak: wyjazdów do podległych i współdziałających sztabów, odprawy służbowe, uogólnianie doświadczeń itp.

III. PRZEZNACZENIE I MOŻLIWOŚCI ODDZIAŁÓW I PODODDZIAŁÓW ŁĄCZNOŚCI

Do wykonania zadań z zakresu organizacji łączności, dowództwo i sztab armii dysponuje następującymi oddziałami i pododdziałami łączności /pokazać na schemacie/:

- pułk łączności;
- pułk radioliniowo - kablowy;
- wojskowy węzeł pocztowy;
- eksdra lotnictwa łącznikowego /w składzie plwl/;
- polowy skład sprzętu łączności /w składzie RBA/;
- kompania remontu sprzętu łączności /w składzie ABR/.

Ponadto dla zapewnienia łączności określonym organom dowodzenia armii wykorzystuje się siły i środki z następujących jednostek:

- z batalionu rozpoznania specjalnego i ewentualnie z batalionu rozpoznania radioelektronicznego dla potrzeb oddziału rozpoznawczego sztabu armii;
- z batalionu radiotechnicznego dla potrzeb szefostwa wojsk OPL;
- z BROT - kompanię radioliniowo - kablową dla potrzeb szefostwa WRiA;
- z kompanii łączności SOAS dla potrzeb SOAS i szefostwa WChem.

Natomiast CDB AL przybywa na SD armii z własnymi siłami i środkami łączności.

W dalszej treści zostanie szerzej naświetlone przeznaczenie i możliwości pułku łączności i pułku radioliniowo - kablowego.

Pułk łączności jest przeznaczony do rozwijania i eksploatawania węzłów łączności punktów dowodzenia armii. W jego skład wchodzi następujące podstawowe pododdziały łączności:

- dwa bataliony dowodzenia;
- kompania łączności WSD;
- kompania łączności KSD /w perspektywie błącz KSD/;
- kompania TI /w której znajdują się urządzenia utajniające i transmisji danych/;
- pluton łączności specjalnej /w którym znajdują się urządzenia kodowo - szyfrowe/;
- wojskowa stacja pocztowa.

Wykorzystanie tych pododdziałów i ich możliwości są następujące:

- każdy z batalionów dowodzenia uzupełniony siłami i środkami z kompanii TI, plutonu łączności specjalnej i WSP rozwija i eksploatuje jeden kompletny węzeł łączności SD lub ZSD armii;

- tym samym armia dysponuje dwoma zespołami sił i środków pozwalających rozwinąć jednocześnie dwa węzły łączności tego typu
 - tj. dla dwóch położzeń SD, lub SD i ZSD armii;
- kompania łączności WSD uzupełnia siłami i środkami kompanii TI i WSP rozwija i eksploatuje węzeł łączności WSD, a jej możliwości są tylko na jedno położenie tego punktu dowodzenia;
- kompania łączności KSD uzupełniona siłami i środkami kompanii TI /w powyższej kompanii występuje organiczna WSP/i plutonu łączności specjalnej rozwija i eksploatuje węzeł łączności KSD, przy czym dysponuje niektórymi urządzeniami węzłowymi na dwa położenia tego punktu dowodzenia;
- w przypadku konieczności organizowania WŁ PSD armii lub pomocniczych węzłów łączności, konieczne siły i środki wydziela się z kompanii łączności WSD /o ile nie została zaangażowana dla rozwinięcia WŁ WSD/ lub z batalionów dowodzenia, zmniejszając możliwości usługowe podstawowych węzłów łączności obsługiwanych przez te bataliony.

W ćwiczeniu "WIOSNA-80" do pułku łączności eksperymentalnie wprowadzono trzeci batalion dowodzenia, przeznaczony wyłącznie do organizacji i eksploatacji węzła łączności ZSD armii. Tym samym pierwszy i drugi batalion dowodzenia mogą być wykorzystane do przemiennego rozwijania i eksploatacji węzła łączności SD armii, co w większym stopniu zapewnia jednocześnie działania dwóch węzłów łączności, tj. SD i ZSD armii. Powyższą problematykę omawia się szerzej w opracowaniu teoretycznym nt. "Niektóre problemy organizacji i funkcjonowania łączności w ćwiczeniu "WIOSNA-80". Nr BT 04993.

Pułk radioliniowo - kablowy jest przeznaczony do organizacji i eksploatacji dalekosiężnej łączności za pomocą środków radioliniowych i kablowych /tymi środkami nie dysponuje pułk łączności/. W jego skład wchodzi następujące podstawowe pododdziały łączności /pokazać naschemacie/:

- batalion radioliniowo - kablowy;
- batalion radioliniowy;
- batalion łączności dalekosiężnej.

Wykorzystanie tych pododdziałów i ich możliwości są następujące:

- batalion radioliniowo - kablowy jest przeznaczony do budowy i eksploatacji armijnej osi radioliniowej i kablowej.

Dysponuje on jedną kompanią radiolinii typu R-404 w składzie 9 stacji dających możliwość rozwinięcia linii radiowej o długości 270 km/9 stacji x 30 km/ oraz dwoma kompaniami łączności dalekosiężnej, dysponującymi polowym kablem dalekosiężnym i AŁD /przeznaczonymi do zwielokrotnienia torów kablowych i radioliniowych/, zapewniając rozwinięcie polowych linii kablowych o długości 200 /260/ km. Batalion ten może także rozwijać PwŁ na osi radioliniowo - przewodowej;

- batalion radioliniowy jest przeznaczony do budowy i eksploatacji kierunków radioliniowych. W jego składzie znajduje się:
- jedna kompania radiolinii typu R-404/9 stacji/, którą wykorzystuje się do budowy rokadowych kierunków radioliniowych z frontem i PwŁ ND ZSZ na ZTDW, lub dla wzmocnienia osi radioliniowej armii;

- dwie kompanie radioliniowe, z których każda dysponuje 10 stacjami typu R-409 i 5 stacjami typu R-405/łącznie 20 stacji R-409 i 10 stacji R-405/. Kompanie te wykorzystuje się do zapewnienia łączności ze związkami taktycznymi i oddziałami armii, a także z sąsiednimi armiami;

- batalion łączności dalekosiężnej jest przeznaczony do budowy i eksploatacji kierunków przewodowych do podległych związków i oddziałów, a także w razie potrzeby do dokonywania połączeń kablowych z stacjonarnymi obiektami telekomunikacyjnymi oraz pomocniczymi węzłami łączności frontu i ND ZSZ na ZTDW.

W batalionie występują trzy kompanie łączności dalekosiężnej, dysponujące polowym kablem dalekosiężnym i aparatowniami AŁD, które zapewniają rozwinięcie kierunków przewodowych o łącznej długości 300 /390/ km.

Szczegółowe dane o stanie wojsk łączności armii są podane w materiale nt: "Organizacja i wyposażenie oddziałów i pododdziałów łączności armii". Nr BT 0357.

IV. CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU ŁĄCZNOŚCI ARMII.

System łączności armii jest to zespół węzłów, stacji i linii łączności /baza materialna/, powiązanych ze sobą w określony sposób i w odpowiednim porządku /sprzężenie bazy z nadbudową/, odpowiadający organizacji dowodzenia wojskami, charakterowi operacji oraz wykonywanym przez armię zadaniom /nadbudowa/.

Porównać definicję zawartą w instrukcji łączności, pkt.6 str.9 "System łączności - jest to zespół węzłów, stacji i linii łączności powiązanych ze sobą w określony sposób i w odpowiednim porządku /kolejności/, odpowiadający organizacji dowodzenia wojskami, charakterowi działań bojowych oraz wykonywanym zadaniom".

System łączności armii jest częścią składową systemu łączności frontu, jak również systemy łączności podległych związków i oddziałów stanowią elementy składowe systemu łączności armii. Powyższe ścisłe sprzężenie tych systemów, umożliwia nawiązywanie łączności z nadrzędnymi i niższymi organami dowodzenia, zapewnia właściwe współdziałanie między elementami ugrupowania operacyjnego armii, stwarza szereg określonych kanałów łączności oraz w razie potrzeby "dowiązanie" węzłów łączności określonych związków taktycznych i oddziałów do elementów systemu łączności dowolnego szczebla dowodzenia.

Na szczeblu armii organizuje się jednolity system łączności zapewniający, potrzeby dowództwa i sztabu armii, szefostw rodzajów wojsk i służb oraz organów tyłowych armii. Jednolitość systemu łączności armii osiąga się m.in. poprzez: scentralizowane planowanie, kompleksowe wykorzystanie sił i środków łączności będących w dyspozycji poszczególnych organów dowodzenia armii oraz rozwijanie węzłów łączności na punktach dowodzenia armii dla potrzeb wszystkich osób funkcyjnych.

W ramach struktury systemu łączności armii organizuje się odpowiednią ilość i rodzaje kanałów łączności w poszczególnych ogniwach dowodzenia, stosownie do potrzeb co do częstotliwości, objętości i terminowości wymiany wiadomości między zainteresowanymi dowódcami i sztabami. Zapewnienie wymaganej ilości kanałów łączności osiąga się poprzez: jednoczesne stosowanie w określonej relacji różnych środków łączności, stosowanie wielokanałowych środków łączności, a także równoległe dublowanie kilku - kilkunastu sieci i kierunków radiowych

W systemie łączności armii wydziela się:

- kanały łączności ogólnego użytku przeznaczone do wykorzystania przez wszystkie osoby funkcyjne;

- kanały łączności wydzielone do wyłącznego użytku określonych komórek organizacyjnych armijnych organów dowodzenia.

Stąd też w systemie łączności armii można wyodrębnić pewne podsystemy łączności, przeznaczone do kierowania określoną dziedziną działalności wojsk, a mianowicie:

- podsystem łączności WRiA;
- podsystem łączności wojsk OPL;
- podsystem łączności organów rozpoznania;
- podsystem łączności Winż. i WChem;
- podsystem łączności tyłów.

System łączności armii w operacji zaczepnej obejmuje:

- węzły łączności stałych punktów dowodzenia armii /SD, ZSD, KSD/ i podległych związków i oddziałów/;
- węzły łączności /siły i środki/ doraźnie organizowanych punktów dowodzenia armii /WSD, PSD, PED/; WPD, PPD, PSD
- pomocnicze węzły łączności /w przyszłości PWS/;
- wojskowy węzeł pocztowy i punkty wymiany poczty polowej;
- osie, kierunki i rokady łączności radioliniowej i przewodowej;
- sieci i kierunki łączności radiowej;
- punkty dyżurnego odbioru łączności radiowej i radiotelefonicznej;
- osie, kierunki i drogi okrężne wojskowej poczty polowej.

Węzły łączności jako ośrodki radio-telekomunikacyjne są podstawowym elementem systemu łączności armii. W zależności od ich przeznaczenia i wyposażenia zapewniają:

- dalekosiężną łączność telefoniczną i telegraficzną za pośrednictwem radioliniowych, radiowych i przewodowych środków, w kanałach jawnych i utajnionych;
- dalekosiężną telegraficzną łączność dalekopisową w systemie telegrafii abonenckiej;
- dalekosiężną łączność telekopiową za pośrednictwem środków radioliniowych i przewodowych /w ograniczonym zakresie/;
- przestrzenną łączność radiotelefoniczną w powiązaniu z środkami radioliniowymi i przewodowymi w układzie abonenckim;
- transmisję danych cyfrowych w powiązaniu z EMC;
- telefoniczną /przewodową/ i radiotelefoniczną łączność wewnętrzną na punktach dowodzenia armii;
- szyfrowanie i kodowanie treści telegramów;
- przekazywanie dokumentów służbowych w formie pisemnej i graficznej za pośrednictwem wojskowej poczty polowej.

Węzeł łączności SD armii jest głównym węzłem w systemie łączności i rozwija się go w każdych warunkach operacji zaczepnej. Węzeł ten jest najbardziej orzbudowany pod względem organizacyjno - funkcyjnym i technicznym, zapewniając wielokanałową łączność z organami dowodzenia frontu i podległych związków i oddziałów /pododdziałów/, z pozostałymi punktami dowodzenia armii, a także dla celów kierowania rozpoznaniem, obroną przeciwlotniczą, wojskami raketowymi i artylerią oraz dla potrzeb współdziałania, powiadamiania itp.

Węzeł łączności ZSD armii rozbudowuje się pod względem wyposażenia analogicznie jak WŁ SD armii, z tym że w czasie spełniania funkcji zapasowego stanowiska dowodzenia łączność jest czynna tylko w określonych relacjach, bądź też środki radiowe i radioliniowe znajdują się na dyżurnym odbiorze. Pełne uruchomienie wszystkich relacji łączności z tego węzła łączności następuje z chwilą przekształcenia ZSD w SD armii /gdy grupa operacyjna ZSD musi przejąć dowodzenie wojskami armii, bądź też gdy w ten rejon przejdzie dowódca i sztab armii/.

Węzeł łączności KSD /TSD/ jest podstawowym węzłem podsystemu łączności tyłów armii oraz może spełniać zapasową rolę na wypadek zniszczenia węzłów łączności SD i ZSD armii. Rozwija się go w każdych warunkach działań armii, a pod względem organizacyjno - funkcyjnym i wyposażenia technicznego zapewnia łączność z KSD frontu i podległych związków i oddziałów oraz z jednostkami, urządzeniami i elementami tyłowymi armii, a także z pozostałymi punktami dowodzenia.

Węzły łączności doraźnie organizowanych punktów dowodzenia - WSD i PSD - są rozwijane okresowo w określonej sytuacji operacyjnej. Ich wyposażenie techniczne kompletuje się stosownie do aktualnych potrzeb i zapewnia się łączność w ograniczonej ilości kanałów łączności z dowódcami i sztabami związków i oddziałów, których działaniami bojowymi kieruje grupa operacyjna rozmieszczona na danym punkcie dowodzenia.

Powietrzny element dowodzenia jest wykorzystywany doraźnie przez dowódcę i oficerów sztabu armii, dysponując kilkoma środkami radiowymi i radiotelefonicznymi zapewniającymi nawiązywanie łączności w czynnych dowolnych relacjach radiowych i radiotelefonicznych armii.

Pomocnicze węzły łączności w operacji zaczepnej armii rozwija się w wyjątkowych przypadkach - głównie na osi radioliniowo - przewodowej armii w celu rozdziału łączności od wielokanałowych środków łączności lub uzyskania określonych kierunków /rokad/, a także w celu

zapewnienia łączności ze związkami i oddziałami działającymi na znacznej odległości od punktów dowodzenia armii.

Wojskowy węzeł pocztowy stanowi samodzielny element jednolitego systemu łączności i spełnia rolę podstawowego organu wykonawczego w układzie wojskowej poczty polowej.

Podstawowe normy dotyczące węzłów łączności armii są następujące - /pokazać na foliogramie/:

Węzły łączności	Odległość od linii styczności z wojskami npla	Wymagana powierzchnia			Czas rozwinięcia węzła łączności
		Ścisły skład punktu dowodz.	Węzeł łączności	Całość powierzchni punktu dowodz.	
WŁ SD/ZSD/ /ZSD-10-15 km od SD	25 - 40 km	8 km ²	1,5 km ²	20-25 km ²	210 min.
WŁ WSD	15 - 20 km	2 km ²	0,5 km ²	4-6 km ²	135 min.
WŁ KSD /TSD/	40 - 60 km /10-15 km od SD/	8 km ²	0,8 km ²	20 km ²	160 min.

Uwzględnia się dodatkowy czas na:

- doraźny rekonesans rejonu rozwinięcia węzła 30 min.
- wprowadzenie kolumny do rozpoznanego rejonu węzła 30 min.
- urządzenie inżynieryjne i maskowanie węzła 150-180 min.

Zapewnienie ciągłości funkcjonowania łączności armii podczas zmiany rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia armii w toku operacji zaczepnej zapewnia się:

- przez zawczasu rozwinięcie WŁ SD armii w kolejnym rejonie rozmieszczenia /dowódca i sztab armii nie ma prawa przejść w kolejny rejon SD, dopóki nie zostanie rozwinięty WŁ i nawiązana łączność w podstawowych relacjach/;
- przez zwijanie i rozwijanie WŁ ZSD armii składnikami, tzn. rzut awangardowy, mobilny i zasadniczy;
- przez przesuwanie WŁ KSD w dwóch rzutach;
- przesuwanie pozostałych węzłów łączności punktów dowodzenia w jednym rzucie;
- w kolumnach marszowych wszystkich punktów dowodzenia armii

urzurowuje się odpowiednią ilość sił i środków łączności oraz zapewnia się pracę środków radiowych w ruchu i ewentualnie z krótkich przystanków.

Elementami wiążącymi poszczególne węzły łączności między sobą w jednolitą funkcjonalną całość są osie, kierunki, sieci, rokady itp. organizowane za pomocą następujących rodzajów środków: radioliniowych, radiowych, radiotelefonicznych, przewodowych i poczty polowej.

Doświadczenia z okresu drugiej wojny światowej oraz ćwiczenia z wojskami prowadzone obecnie wykazują, że żaden z wymienionych środków łączności samodzielnie nie może zapewnić ciągłego dowodzenia wojskami armii w różnorodnych i złożonych sytuacjach operacyjnych.

Trzeba stwierdzić, że w celu zapewnienia ciągłego i operatywnego dowodzenia wojskami armii we współczesnej operacji zaczepnej oraz ażeby zorganizować w wymaganym czasie system łączności zapewniający:

- odpowiednią żywotność i niezawodność działania;
- niezbędną przepustowość i szybkość obiegu informacji oraz
- wierność i skrytość jej przekazu

zachodzi potrzeba jednoczesnego zastosowania różnorodnych środków łączności oraz ich harmonijnego wykorzystania stosownie do sytuacji bojowej i właściwości poszczególnych środków. Tak więc współczesny system łączności armii w operacji zaczepnej charakteryzuje się kompleksowością wykorzystania środków łączności /techniki/ oraz świadczenia usług.

Techniczne środki i urządzenia łączności stosowane w systemie łączności armii pozwalają na pełne sprzężenie techniczno - eksploatacyjne między sobą oraz zapewniają zastawianie doraźnych i stałych połączeń pomiędzy dowolnymi węzłami łączności. Dzięki temu informacje z końcowych /abonenckich/ urządzeń łączności mogą być przekazywane różnymi drogami przesyłowymi /za pomocą różnych środków łączności/ oraz jest możliwość uzyskiwania połączeń z współpracującymi systemami łączności frontu, podległych związków i oddziałów, współdziałających sąsiadów i rodzajów wojsk.itp.

a/ Łączność za pomocą środków radioliniowych i przewodowych

Środki radioliniowe spełniają zasadniczą rolę w systemie łączności armii, ponieważ zapewniają dużą ilość łączy, wysoką jakość transmisji oraz łatwość sprzężenia ich z liniami przewodowymi i aparaturą komutacyjną węzłów łączności. Środki te umożliwiają dość szybkie nawiązywanie łączności na znacznych odległościach wynikających z rozmachu operacji armijnej, a ponadto dłuższy czas pracy punktów

dowodzenia armii na postoju umożliwia ich efektywne wykorzystanie w procesie dowodzenia wojskami.

Łączność radioliniową wykorzystuje się w rejonie wyjściowym oraz we wszystkich okresach i etapach operacji zaczepnej armii. Jednakże mogą występować pewne ograniczenia, a mianowicie:

- w rejonie wyjściowym może być wprowadzony zakaz pracy środków radiowych z uwagi na rozpoznanie nieprzyjaciela, co może mieć miejsce szczególnie przed wybuchem wojny;
- w toku prowadzenia operacji zaczepnej będą występowały okresowo przerwy w łączności radioliniowej z poszczególnymi podległymi związkami i oddziałami z uwagi na znajdowanie się ich punktów dowodzenia w ruchu, z tym że jeśli będzie zachodziła potrzeba dokonania wymiany większej ilości informacji, sztab armii może polecić zatrzymanie i rozwinięcie w terenie punktów dowodzenia odnośnego związku.

Do organizacji łączności radioliniowej na szczeblu armii stosuje się wielokanałowe stacje radioliniowe typu R-404 /24 kanały telefoniczne/ i R-409 /6 kanałów telefonicznych/ oraz małokanałowe stacje radioliniowe typu R-405 /2 kanały telefoniczne i 2 telegraficzne/. W celu uzyskania niezbędnej ilości kanałów telegraficznych przez stacje radioliniowe R-404 i R-409 stosuje się odpowiednie telegraficzne urządzenia zwielokrotniające.

Jak wiadomo bezpośredni zasięg łączności między dwoma stacjami radioliniowymi jest niewielki /rzędu 30-50 km/ i zwiększenie zasięgu uzyskuje się przez zastosowanie stacji pośrednich, które mogą być wykorzystane dwojako, to jest w charakterze stacji retranslacyjnych oraz pomocniczych węzłów łączności /w tym drugim przypadku - głównie na osi radioliniowej armii/.

Właściwe działanie łączności radioliniowej jest uwarunkowane przebiegiem tras radioliniowych, co w dużym stopniu zależy od wyboru rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia oraz od konfiguracji i pokrycia terenu.

Przewodowe środki łączności zapewniają wprowadzić dużą ilość łączy, wysoką jakość transmisji, względną skrytość przekazu informacji i odporność na zakłócenia radioelektroniczne. Jednak organizacja łączności środkami przewodowymi wymaga dużej ilości sił i środków oraz znacznego czasu /pluton kablowy buduje linie w tempie 7-8 km/godz/, w związku z czym zastosowanie łączności przewodowej w warunkach wysoce manewrowych jest ograniczone. Może ona być

wykorzystana nieco szerzej w rejonie wyjściowym armii do operacji zaczepnej, a w toku jej prowadzenia - w bardzo znikomym zakresie.

Stąd też środki przewodowe spełniają pomocniczą /uzupełniającą/ rolę w systemie łączności armii i wykorzystuje się je w ścisłym powiązaniu ze środkami radioliniowymi.

Do organizacji łączności przewodowej na szczeblu armii wykorzystuje się polowy kabel dalekosiężny PKD 2x2, na którym stosuje się telefoniczne i telegraficzne urządzenia zwielokrotniające, a w celu uzyskania wymagającego zasięgu łączności - stacje wzmacniakowe. W rejonie wyjściowym armii położonym na własnym terytorium lub państwa sojuszniczego, może być wykorzystywana także w pewnym zakresie przewodowa sieć telekomunikacyjna ruchu publicznego /przez wydzielenie łączności lub korzystanie z połączeń międzygarnizonowych systemu łączności/.

Łączność środkami radioliniowymi i przewodowymi na szczeblu armii może być organizowana różnymi sposobami: na kierunku, na osi, na osi i kierunkach oraz w układzie osiowo - rękodowym.

Za pomocą środków radioliniowych i przewodowych zestawia się różnorodne kanały łączności, doprowadzane do odpowiednich urządzeń węzłów łączności /punktów dowodzenia/, a mianowicie:

- telefoniczne jawne i utajnione /TI i WCz/;
- telegraficzne jawne i utajnione /TI, szyfrowe i kodowe/;
- transmisji danych cyfrowych, stosowane do współpracy z EMC;
- telekopiowe /aktualnie wykorzystywane w ograniczonym zakresie/.

Struktura organizacyjna łączności radioliniowej i przewodowej armii charakteryzuje się kompleksowym powiązaniem między sobą wszystkich środków radioliniowych i przewodowych tworząc jednorodną sieć technoczo - eksploatacyjną zapewniającą potrzeby wszystkich osób funkcyjnych organów dowodzenia armii. Sieć ta umożliwia zestawienie bezpośrednich łączności między różnymi węzłami łączności, z tym że na trasie ich przebiegu nie może występować więcej jak trzy punkty demodulacji i modulacji /zwane modemami - pokazać na diapozytywie/.

W ramach tej struktury występują łącza międzycentralowe, z których poszczególne osoby funkcyjne korzystają na każdorazowe żądanie oraz łącza wydzielone dla ściśle określonych użytkowników.

Łączność radioliniową i przewodową organizuje się ze wszystkich punktów dowodzenia armii, jednak w najszerszym zakresie jest ona rozbudowywana od węzła łączności SD armii.

Ogólne zasady organizacji łączności radioliniowej armii w operacji zaczepnej są następujące - pokazać na schemacie:

- a/ Łączność pomiędzy SD i ZSD armii i frontu w rejonie wyjściowym zapewnia się najczęściej na kierunkach za pomocą stacji R-404. W toku operacji zaczepnej może być rozwijany jeden kierunek radioliniowy frontu za armię oraz węzły łączności SD lub ZSD armii "dowiązuje się" do osi radioliniowej frontu. Na tych kierunkach i osi zestawia się bezpośrednio łącza między różnymi punktami dowodzenia armii i frontu, w tym także między ich KSD, WSD itp. Ponadto w relacji armia - front wydziela się łącza do wyłącznego użytku: szefostwa OPL, oddziału operacyjnego sztabu armii, CDB AL, szefostwa WRiA, SOAS, "WCz" Armii Radzieckiej itp.
- b/ Na kierunku przesunięcia SD i ZSD armii na całą głębokość operacji organizuje się oś radioliniową za pomocą stacji R-404, której początek zaczyna się w rejonie wyjściowym od KSD armii. W toku prowadzenia operacji, stacje osi radioliniowej mogą być rozmieszczone na węzłach łączności KSD i WSD armii, bądź też od danych punktów dowodzenia organizuje się oddzielne kierunki radioliniowe do węzłów łączności SD lub ZSD armii /a w przypadku WSD - ewentualnie do PWZ/.

Na osi radioliniowej zapewnia się łączność pomiędzy punktami dowodzenia armii oraz z związkami i oddziałami armii, które mogą być podłączone za pomocą środków radioliniowych i przewodowych do tej osi. Zestawienie ilości i rodzajów łączności między określonymi węzłami łączności może być różnorodne.

- c/ Z podległymi dywizjami zapewnia się łączność za pomocą stacji R-409, przy czym sposób organizacji tej łączności zależy od miejsca poszczególnych dywizji w ugrupowaniu operacyjnym armii.

Do SD dywizji rozmieszczonych w rejonie wyjściowym organizuje się kierunki radioliniowe z SD lub ZSD armii, a jeśli określone dywizje są rozmieszczone na dalszych odległościach to również mogą być podłączone do innych węzłów łączności.

Z dywizjami pierwszego rzutu operacyjnego armii na rubieży wprowadzenia do bitwy zapewnia się łączność na kierunkach zorganizowanych z SD /ewentualnie ZSD/ i WSD armii.

W miarę przesuwania SD dywizji pierwszego rzutu operacyjnego armii w toku natarcia do kolejnych rejonów rozmieszczenia kierunki radioliniowe z SD lub WSD armii są przedłużane za tymi dywizjami przez stosowanie stacji pośrednich. Gdy ustana

warunki do przedłużania tych kierunków, WŁ SD dywizji "dowiązuje się" do osi radioliniowej armii. Po osiągnięciu przez wojska rejonu rozmieszczenia SD dywizji na rubieży zadania dnia, nawiązuje się łączność na kierunku do planowanego kolejnego rejonu rozmieszczenia WŁ SD armii /który do czasu przybycia sztabu armii spełnia rolę PŁL/.

Z dywizjami drugiego rzutu operacyjnego armii łączność utrzymuje się na kierunkach z SD lub ZSD armii, a niekiedy - także przez "dowiązanie" do osi radioliniowej armii.

Z dywizją wprowadzoną do walki w toku operacji zaczepnej organizuje się kierunek radioliniowy z Sd lub WSD armii, bądź też "dowiązuje się" ją do osi radioliniowej.

Według powyższych zasad utrzymuje się łączność radioliniową w każdym dniu operacji.

Rozdiał kanałów na kierunku radioliniowym do dywizji może być następujący: /pokazać na foliogramie/:

- trzy telefoniczne jawne międzycentralowe;
- jeden telefoniczny utajniony /TI/;
- jeden telefoniczny - bezpośredni między oddziałem operacyjnym sztabu armii a wydziałem operacyjnym sztabu dywizji;
- jeden telegraficzny jawny międzycentralowy;
- jeden telegraficzny utajniony;
- jeden telegraficzny - bezpośredni między SOAS armii i dywizji /niekiedy może być komutowany/;

Doraźnie może być oddany jeden kanał telefoniczny jawny dla potrzeb szefostwa WRiA /na okres scentralizowanego kierowania zmasowanymi uderzeniami jądrowymi/ lub szefostwa wojsk OPL /w razie zmasowanych nalotów lotnictwa npla/.

d/ Z BROT organizuje się kierunki radioliniowe /R-409/ z SD i ZSD armii. Jeden kanał telefoniczny doprowadzi się do RPKU BROT i szefostwa WRiA armii.

e/ Z SD armii organizuje się kierunki radioliniowe /R-405/ do prplot. Jeden kanał telefoniczny doprowadza się do SD OPL armii.

f/ Z pozostałymi związkami i oddziałami armii /AGA, BChem, BSap, ppont, brrel, pappanc itp/ organizuje się kierunki radioliniowe /R-405/ z dowolnego punktu dowodzenia armii, w zależności od ich rozmieszczenia w ugrupowaniu operacyjnym.

g/ Z KSD armii organizuje się kierunki radioliniowe /R-405/ do RBA /ABMZ/, ABR i APTBR. Powyższe elementy mogą być "dowiązane" także do innych węzłów łączności armii.

h/ z sąsiednimi armiami organizuje się bezpośrednio kierunki radioliniowe /R-409 lub R-405/, bądź też utrzymuje się łączność współdziałania przez węzły łączności frontu.

Dla celów współdziałania między sąsiednimi dywizjami należy organizować kierunki radioliniowe /R-405 lub R-409/, które dla armii stanowią także drogi określone.

i/ Do określonych elementów ugrupowania operacyjnego armii organizuje się kierunki radioliniowe jednocześnie z węzłów łączności SD i ZSD armii, tak aby była możliwość uzyskania określonych połączeń telefonicznych i telegraficznych w przypadku zniszczenia jednego z tych punktów dowodzenia. Jednocześnie na tych węzłach łączności muszą znajdować się pełne zestawy stacji radioliniowych, aby każdy z nich w dowolnej sytuacji mógł przejąć kierunki radioliniowe do wszystkich elementów ugrupowania operacyjnego armii.

Łączność przewodowa na szczeblu armii może być organizowana /pokazać na schemacie/:

a/ w rejonie wyjściowym:

- między SD i ZSD frontu i armii - na kierunku przewodowym i przez pomocnicze węzły łączności frontu;
- między punktami dowodzenia armii - na osi przewodowej armii;
- do oddziałów i pododdziałów armii, z którymi nie zapewnia się łączności radioliniowej - budując kierunki od najbliższych węzłów łączności armii i podległych związków /oddziałów/;
- od węzłów łączności punktów dowodzenia armii do odpowiednich garnizonowych węzłów łączności, zapewniających uzyskanie połączeń z podległymi jednostkami, będącymi także abonentami tych węzłów;
- od węzłów łączności punktów dowodzenia armii do najbliższych stacjonarnych obiektów telekomunikacyjnych przez które mogą być zestawione łącza telefoniczne i telegraficzne /na liniach kablowych/ do określonych podległych związków i oddziałów;
- ze związkami i oddziałami /pododdziałami/ rozmieszczonymi w pobliżu węzłów łączności punktów dowodzenia armii, na odległościach rzędu 3-5 km;
- dla stworzenia określonych kierunków między węzłami łączności armii, a także dla zdublowania kierunków radioliniowych z niektórymi związkami spełniającymi zasadniczą rolę w ugrupowaniu operacyjnym armii /BROT, dywizje wchodzące w skład głównego zgrupowania uderzeniowego itp/.

b/ w toku prowadzenia operacji zaczepnej:

- z punktami dowodzenia frontu - najczęściej przez pomocnicze węzły łączności frontu rozwinięte na przewodowej osi i kierunkach rokadowych frontu;
- równoległe do osi radioliniowej armii buduje się oś przewodowa, która spełnia analogiczne zadania jak oś radioliniowa;
- ze związkami i oddziałami /pododdziałami/ rozmieszczonymi w pobliżu węzłów łączności punktów dowodzenia armii, na odległościach rzędu 3-5 km;
- ze związkami i oddziałami odpierającymi obronnie przeciwnuderzenie dużych sił nieprzyjaciela;
- z BROT i prplot w przypadku pozostawienia w jednym i tym samym rejonie przynajmniej na przeciąg doby;
- z niektórymi związkami i oddziałami po wyjściu wojsk na rubież zadania każdego dnia operacji, w przypadku konieczności przełamania kolejnej rubieży obronnej nieprzyjaciela.

x

x

x

Na marginesie należy zaznaczyć, że na szczeblu armii^{za} pomocą radiotelefonów nie organizuje się samodzielnych relacji dla zapewnienia łączności dalekosiężnej.

Środki radiotelefoniczne - w stosunku do środków radiowych - zapewniają łączność dwukierunkową i tym samym istnieje możliwość ich współpracy z radioliniowymi i przewodowymi łączniami telefonicznymi. Stąd też radiotelefony znajdujące się w wozach dowodzenia i autobusach sztabowych wykorzystuje się do "dowiązania się" do bazowych radiotelefonów zamontowanych w aparatuarniach łączności i na stacjach radioliniowych w celu uzyskiwania dalekosiężnych połączeń telefonicznych za pośrednictwem środków radioliniowych i przewodowych /poprzez centrale telefoniczne/.

b/ Łączność za pomocą środków radiowych

Rola środków radiowych w systemie łączności armii oraz zakres ich wykorzystania w operacji zaczepnej są determinowane właściwościami taktyczno - technicznymi tych środków oraz możliwościami zapewnienia łączności innymi środkami /radioliniowymi, przewodowymi/.

Środki radiowe są jednym z podstawowych środków systemu łączności armii, które w określonych warunkach są w stanie zapewnić ciągłość dowodzenia wojskami armii.

Są one jedynymi środkami, za pomocą których zapewnia się

łączność z elementami rozpoznania specjalnego i radioelektronicznego armii, ze związkami i oddziałami działającymi jako desanty i operacyjne grupy manewrowe, z lotnictwem i siłami morskimi podczas wykonywania zadań bojowych na korzyść wojsk lądowych armii, a także dla ~~part~~ potrzeb powiadamiania /ostrzegania/ i scentralizowanego kierowania zmasowanymi uderzeniami /ogniem/ wojsk raketowych i artylerii oraz siłami i środkami obrony przeciwlotniczej armii.

Jednocześnie w celu zapewnienia pożądanego prawdopodobieństwa ciągłości łączności, za pomocą środków radiowych zapewnia się ją ze wszystkimi związkami i oddziałami /pododdziałami/ wchodzącymi w skład ugrupowania operacyjnego armii, które wykorzystuje się w szczególności podczas działań tych związków i oddziałów w operacyjnej głębokości przeciwnika. Bowiem środki radiowe zdolne są zapewnić ciągłość łączności - jak żaden inny środek łączności - w krótkim czasie, na dużą odległość i w ruchu, w szczególności w następujących sytuacjach:

- przy zmianie podporządkowania związków i oddziałów;
- podczas częstych zmian rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia, w szczególności związków taktycznych;
- podczas prowadzenia działań na szeroki froncie i rozciągnięcia się ugrupowania operacyjnego armii na dużej przestrzeni;
- w toku prowadzenia manewrowych działań przez podległe związki /wchodzenie do bitwy z marszu, pościg, bitwa spotkaniowa, forsowanie przeszkód z marszu, działania rajdowe itp/;
- w przypadku obezwładnienia bronią jądrową szeregu elementów systemu łączności armii /węzłów łączności, pośrednich stacji radioliniowych, stacji wzmacniakowych i linii kablowych itp/.

Z uwagi na rozpoznanie radiowe nieprzyjaciela stosuje się całkowity zakaz pracy na nadawanie radiostacji UKF średniej mocy i radiostacji KF dowolnych mocy podczas przegrupowania wojsk armii, w rejonach wyjściowych do operacji i w trakcie marszu na rubież wprowadzenia do bitwy. Nie dotyczy to wymiany wiadomości dla celów powiadamiania i kierowania obroną przeciwlotniczą oraz z elementami rozpoznania.

W toku prowadzenia operacji zaczepnej łączność radiowa może być w pełni wykorzystana przede wszystkim ze związkami i oddziałami będącymi w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Natomiast ze związkami i oddziałami znajdującymi się w głębi ugrupowania operacyjnego armii, jej wykorzystanie powinno być ograniczone o ile istnieją możliwości wymiany wiadomości za pomocą innych środków.

Należy przy tym zaznaczyć, że istotne znaczenie dla ciągłości funkcjonowania łączności radiowej armii w operacji zaczepnej istotne

znaczenie ma jej zabezpieczenie przed rozpoznaniem i zakłóceniami radioelektronicznymi ze strony nieprzyjaciela. Wszystkie zabiegi w tej dziedzinie muszą być stale realizowane i kontrolowane, nawet w przypadku nie wykonywania innych przedsięwzięć z zakresu maskowania operacyjnego wojsk.

Ze względu na istniejące odległości pomiędzy punktami dowodzenia armii a punktami dowodzenia frontu, podległych związków i oddziałów oraz sąsiadów, do organizacji łączności radiowej armii stosuje się radiostacje KF i UKF średniej mocy i dużej mocy. Coraz większe zastosowanie radiostacji UKF na szczeblu armii wynika z faktu, iż zapewniają one stabilniejszą pracę oraz ciągłość łączności po wybuchach uderzeń jądrowych /ponieważ wybuchy jądrowe nie wpływają ujemnie na warunki rozprzestrzeniania się fal ultrakrótkich/.

Na szczeblu armii dysponuje się także wozami dowodzenia lecz są one wykorzystywane doraźnie tylko w określonych sytuacjach operacyjnych /np. w przypadku organizowania WSD lub wyjazdu dowódcy lub innych osób funkcyjnych do wojsk w strefę działań bojowych itp/, jak również powietrznych elementów dowodzenia PED-2, wykorzystywanym przez dowódcę armii i jego grupę operacyjną do obserwacji i kontrolowania działań bojowych podległych wojsk oraz jako wysoce mobilny środek transportowy podczas zmiany rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia armii i wyjazdów do podległych sztabów. Stąd też środki radiowe WD i PED armii włącza się tylko okresowo do pracy w czynnych łączach radiowych armii.

Zależnie od zadań wykonywanych przez podległe związki i oddziały, aktualnych potrzeb dowodzenia wojskami i posiadanych możliwości sprzętowych, łączność radiową armii organizuje się na całą głębokość operacji zaczepnej wg. następujących sposobów:

- w sieciach radiowych najszerszej;
- w kierunkach radiowych - gdy jest to uwarunkowane czynnikami taktycznymi - operacyjnymi lub dużą objętością /częstotliwością/wymiany wiadomości;
- w sieciach radiowych z możliwością wyprowadzenia poszczególnych korespondentów do pracy w kierunku radiowy - najczęściej po linii sztabów;
- sposobem kombinowanym - jedynie w wojskach OPL;
- na częstotliwościach dyżurnego odbioru - przede wszystkim dla łączności współdziałania oraz jako łączność awaryjną dla oddziałów /o dwa szczeble w dół/, które z różnych przyczyn utraciły łączność ze swoim bezpośrednim przełożonym.

Łączność środkami radiowymi zapewnia się:

- dwustronnie /dla celów dowodzenia i współdziałania/;
- jednostronnie /dla celów powiadamiania, zbierania danych z rozpoznania itp/;
- simpleksem /przechodzenie z odbioru na nadawanie i odwrotnie - najczęściej/;
- dupleksem /równoczesna praca nadawania i odbioru - głównie w kierunkach radiowych dalekopisowych/.

Za pomocą środków radiowych na szczeblu armii gros wiadomości przekazuje się dalekopisem lub telegrafem słuchowym w postaci kodotelegramów i szyfrogramów oraz fonicznie w postaci telefonogramów i umówionych sygnałów ujmujących ściśle określony układ treściowy /wg. sformalizowanych dokumentów bojowych/. Tylko nieznaczą objętość wiadomości przekazuje się fonicznie w formie rozmów służbowych prowadzonych przez oficerów sztabów i szefostw rodzajów wojsk.

Struktura organizacyjna łączności radiowej armii w odróżnieniu od organizacji łączności radioliniowej i przewodowej charakteryzuje się pewną specyfiką.

Na skutek niejednorodności techniczno - eksploatacyjnej środków radiowych z innymi urządzeniami węzłów łączności większość łączy radiowych pracuje automatycznie, tzn. bez sprzężeń elektrycznych między sobą oraz bez powiązania z łączy radioliniowymi i przewodowymi systemu łączności armii.

Poszczególne środki radiowe w ramach węzłów łączności punktów dowodzenia armii pracują wg. dwóch wariantów:

- w sposób scentralizowany - w układzie techniczno - eksploatacyjnych węzłów łączności - tworzących grupy środków odbiorczych i grupy środków nadawczych;
- w sposób indywidualny - bez techniczno - eksploatacyjnej współpracy z innymi urządzeniami radiowymi danego węzła łączności - prowadząc przez nie wymianę wiadomości za pomocą urządzeń wynośnych lub stosując sterowanie z wozów dowodzenia.

Jednocześnie z uwagi na wymagania w zakresie obiegu wiadomości z określonymi organami dowodzenia, łączność radiową organizuje się odpowiednio do struktury funkcjonalnej dowództwa i sztabu armii, tzn. że poszczególne łączy radiowe są użytkowane przez ściśle określone osoby funkcyjne, cz też komórki organizacyjne organów dowodzenia wojsk mi armii.

Ogólne zasady organizacji łączności radiowej dla potrzeb poszczególnych organów i osób funkcyjnych armii są następujące - pokazać na

diapozytywach:

a/ Dowódcy armii zapewnia się łączność z dowódcą frontu i dowódcami podległych dywizji głównie w sieciach radiowych za pomocą radiostacji KF i UKF z zastosowaniem urządzeń utajniających. Niekiedy mogą być organizowane kierunki radiowe dla wyprowadzenia korespondentów z sieci radiowych, a także skryte sieci radiowe. Stałe kierunki radiowe dowódcy armii najczęściej organizuje się z dowódcami dywizji wykonującymi szczególne zadania /np. jako OGM/ lub odmienne zadania w stosunku do głównego zgrupowania uderzeniowego /np. z dywizją prowadzącą obronę lub odpierającą przeciwnuderzenie/.

W razie potrzeby organizuje się oddzielne relacje radiowe dowódcy armii z grupami operacyjnymi sztabu armii znajdującymi się przy sztabach czasowo podporządkowanych sojusznicznych związków bądź też z grupą operacyjną. PSD armii kierującą działaniami wojsk na oddzielnym, pomocniczym, odrębnym/ kierunku.

b/ Sztab armii utrzymuje łączność:

- z Naczelnym Dowództwem ZSZ na ZTDW oraz Sztabem Gen.WP - w sieciach radiowych z ewentualnym wyprowadzeniem korespondentów do pracy w kierunkach radiowych, stosując radiostacje KF dużej mocy;
- ze sztabami podległych dywizji - w sieci radiowej /praca foniczna/ za pomocą radiostacji KF z wyprowadzeniem korespondentów do pracy w dalekopisowych kierunkach radiowych, jednocześnie stosując telegraficzne urządzenia utajniające;
- z pozostałymi punktami dowodzenia armii /ZSD, KSD, PSD, WSD/ - w oddzielnej sieci radiowej za pomocą radiostacji UKF lub KF;

Z powyższej łączności korzystają wszystkie komórki organizacyjne sztabu armii i niektóre szefostwa rodzajów wojsk.

c/ Dla potrzeb oddziału rozpoznawczego sztabu armii organizuje się oddzielne relacje radiowe po linii funkcjonalnej, tzn. z Zarządem Rozpoznawczym sztabu frontu i wydziałami rozpoznawczymi sztabów dywizji oraz podległymi elementami rozpoznawczymi, tj. z grupą /grupami/ analizy informacji brrel oraz grupami rozpoznania specjalnego, stosując odpowiedni sprzęt i sposoby organizacji łączności radiowej. Oddział rozpoznawczy sztabu armii również dysponuje odbiornikami radiowymi do prowadzenia nasłuchu i odbioru wiadomości w sieciach radiowych operacyjnego i taktycznego rozpoznania powietrznego.

- d/ Dla potrzeb wydziału WRE sztabu armii organizuje się zazwyczaj jedną sieć radiową, w której zapewnia się łączność z przydzielonymi pododdziałami zakłóceń radioelektronicznych.
- e/ Szefostwo WRiA armii utrzymuje łączność w sieciach radiowych z szefostwem WRiA frontu i szefostwami WRiA podległych dywizji oraz z dowódcami i sztabami podległych wojsk raketowych i artylerii /BROT, pappanc, AGA, ABAA/. Z BROT może być organizowany także oddzielny kierunek radiowy lub zapewnia się ^{w/} łączność radiostacji szefa WRiA armii do sieci radiowej dowódcy brygady. Niezależnie od tego, stosuje się odpowiednie sposoby organizacji łączności radiowej w celu zapewnienia szefowi WRiA armii scentralizowanego kierowania zamierzonymi uderzeniami jądrowymi wykonywanymi przez pododdziały BROT i drt ZT.

W celu nadawania komunikatów meteorologicznych przez stacje meteo armii, organizuje się oddzielne sieci radiowe informowania meteorologicznego armii.

- f/ Grupa środków radiowych obsługujących szefostwo wojsk OPL armii pracuje z reguły automatycznie w ramach węzła łączności i zapewnia łączność w następujący sposób:
- z szefostwem wojsk OPL i CRR frontu - w oddzielnych kierunkach radiowych;
 - z szefami OPL dywizji i podległymi pułkami rakiet przeciwlotniczych - w oddzielnych sieciach radiowych;
 - z radiolokacyjnymi posterunkami wykrywania - w sieci radiowej dowodzenia i oddzielnych kierunkach radiowych meldowania /łączność jednostronna/;

Ponadto wydziela się środki do prowadzenia nasłuchu w sieciach radiowych powiadamiania frontu w sąsiednich armiach oraz do nadawania sygnałów w sieci radiowej powiadamiania armii.

- g/ Dla potrzeb szefa wojsk inżynierskich organizuje się sieć radiową, w której zapewnia się mu łączność z podległymi oddziałami i pododdziałami. W miarę potrzeby zapewnia się włączenie rst. szefa Winż. do sieci radiowej dowódcy brygady saperów

Na okres forsowania dużych przeszkód wodnych może być zorganizowana oddzielna sieć radiowa zapewniająca łączność z komendantami odcinków przeprawowych dywizji i komendantami armijnych przepraw.

h/ Dla potrzeb szefostwa wojsk chemicznych i SOAS armii zapewnia się łączność w jednych i tych samych relacjach radiowych. Po linii funkcjonalnej są organizowane sieci radiowe frontu i armii. Z podległymi związkami, oddziałami i pododdziałami wojsk chemicznych organizuje się oddzielną sieć radiową szefa WChem oraz zapewnia się doraźne włączanie jego radiostacji do sieci radiowej dowódcy brygady chemicznej. Z patrolami skażeń /w tym także z śmigłowcami rozpoznania skażeń/, zapewnia się łącznie w sieciach rozpoznania skażeń SOAS, SD i KSD armii. SOAS prowadzi także nasłuch w sieci radiowej dowodzenia dowódcy batalionu wykrywania wybuchów jądrowych.

i/ Z KSD armii zapewnia się łączność radiową po linii funkcjonalnej z KSD frontu i KSD dywizji, brygad i samodzielnych pułków - w sieciach radiowych kwatermistrza - które wykorzystują wszyscy szefowie służb, w tym także służby techniczne. Dla potrzeb poszczególnych szefów służb /tj. służb technicznych szefa uzbrojenia i elektroniki, szefa komunikacji wojskowej i szefa służby medycznej/ organizuje się oddzielne sieci radiowe, w których zapewnia się łączność z im podległymi jednostkami i elementami tyłowymi.

j/ Łączność radiową współdziałania zapewnia się następująco:

- z elementami ugrupowania operacyjnego frontu - w sieci radiowej współdziałania frontu z możliwością wyprowadzenia korespondentów do pracy w kierunku radiowym;
- z armiami sojuszniczych sił zbrojnych - przez wymianę grup operacyjnych z własnymi środkami radiowymi;
- z DPD działającą w pasie armii - na kierunku radiowym oraz w sieci radiowej na spotkanie;
- z wspierającym lotnictwem - za pośrednictwem CDB AL znajdującego się na SD armii i dysponującego własnymi środkami radiowymi;
- z siłami MW wspierającymi działanie armii - za pośrednictwem przedstawicieli MW, którzy przebywają na punkcie dowodzenia armii ze środkami radiowymi;
- między elementami ugrupowania operacyjnego armii - w sieci radiowej współdziałania armii i na częstotliwościach dyżurnego odbioru;
- między skrzydłowymi ZT poszczególnych armii - w oddzielnych sieciach /kierunkach/ radiowych współdziałania wzdłuż frontu.

W zakończeniu organizacji łączności radiowej należy stwierdzić, że niemal we wszystkich relacjach dowodzenia i współdziałania wydziela się środki równocześnie na SD i ZSD armii, przez co w każdych warunkach istnieje możliwość dowodzenia wszystkimi elementami ugrupowania operacyjnego armii z każdego z tych punktów dowodzenia.

c/ Łączność za pomocą środków wojskowej poczty polowej.

Wojskowa poczta polowa stanowi część ogólnego systemu łączności armii. Jej siły i środki wykorzystuje się równolegle z technicznymi środkami łączności zarówno w okresie planowania i organizowania operacji zaczepnej i w trakcie jej prowadzenia. Odgrywa ona szczególną rolę w warunkach obezwładnienia łączności frontu organizowanej za pomocą technicznych środków łączności.

Wojskowa poczta polowa zapewnia wysoką niezawodność i skrytość przekazu informacji oraz obieg dokumentów bojowych zawierających dużą ilość informacji, jednak przekaz informacji jest realizowany w stosunkowo znaczącym czasie.

Łączność siłami i środkami wojskowej poczty polowej organizuje się ze związkami pierwszorzutowymi na kierunkach, natomiast do pozostałych związków i oddziałów na kierunkach i drogach określonych. W przypadku organizacji łączności ograniczonymi siłami i środkami WPP może ona być zapewniona na osi i drogach określonych.

Do przewożenia przesyłek i ładunków pocztowych w armii wykorzystuje się:

- śmigłowce na odległość powyżej 50 km;
- samochody sobowo - terenowe, ciężarowe i dostawcze na odległość do 50 km i dla dublowania kursów śmigłowcowych.

W operacji zaczepnej armii organizuje się następujące organa wojskowej poczty polowej - pokazać na schemacie:

a/ Wojskowy węzeł pocztowy stanowiący samodzielny element systemu łączności armii i spełniający rolę podstawowego organu wykonawczego w układzie wojskowej poczty polowej.

Wojskowy węzeł pocztowy armii realizuje planową wymianę przesyłek pocztowych - tajnych i jawnych - z wysuniętym węzłem pocztowym frontu /lub przez PWPP/, z wojskowymi stacjami pocztowymi armii i podległych związków taktycznych, a także z innymi jednostkami wojskowymi zarejestrowanymi na tym węzle pocztowym.

WPP rozwija się w odległości 8-10 km od SD armii i w pobliżu lotniska /lądowiska/ na którym bazuje eskadra lotnictwa łącznikowego. W toku operacji zaczepnej WPP przesuwa się

w jednym rzucie w ślad za SD armii.

- b/ Ze składu WWP mogą być wydzielane dwa - trzy punkty wymiany poczty polowej w celu pośredniczenia w wymianie ładunków pocztowych pomiędzy WWP a zarejestrowanymi w nim stacjami pocztowymi podległych związków, gdy odległość między nimi przekracza 40-60 km. PWPP najczęściej rozwija się przy czołowym PWŁ /względnie na jego wysokości/ lub czołowej stacji osi radioliniowo - przewodowej armii. Jeden z PWPP może czasowo być rozwinięty w uprzednim rejonie rozmieszczenia WWP.
- c/ Trzy wojskowe stacje pocztowe dla obsługi SD, ZSD i TSD armii. Ze składu WSP SD armii wydziela się jeden punkt wymiany poczty, rozwijany na lądowisku oraz w razie potrzeby - wysuniętą wojskową stację pocztową dla obsługi WSD armii.

WWP realizuje kursy pocztowe z poszczególnymi WSP wg. planu jeden lub dwa razy na dobę. WSP obsługujące punkty dowodzenia armii realizują wymianę przesyłek pocztowych przez WWP armii. Jedynie dokumenty bojowe sędzi "POZA KOLEJNOŚCIĄ" i "PILNE" są dostarczane bezpośrednio adresatom siłami i środkami tych WSP. Realizacja tych kursów pocztowych siłami WSP odbywa się w zależności od potrzeb, na zarządzenie szefa sztabu armii.

V. PODSUMOWANIE WYKŁADU I ODPOWIEDZI NA PYTANIA SŁUCHACZY.

W zakończeniu wykładu należy stwierdzić, że obecny stan łączności wojskowej jest jeszcze niezadawalający w stosunku do wymagań stawianych dowodzeniu wojskami armii we współczesnych operacjach. Stąd też idą prace na skonstruowaniu i wprowadzeniu doskonalszych środków łączności, a także nad zastosowaniem polowego zautomatyzowanego systemu dowodzenia wojskami.

Należy jednak zdawać sobie sprawę, że technika jest tylko techniką i osiągnięcie wysokich parametrów jej niezawodności działania w warunkach współczesnego pola walki jest problemem dość trudnym. W technice łączności ta trudność jest jeszcze bardziej spotęgowana, ponieważ współpracujące między sobą elementy systemu łączności działają na znacznej przestrzeni, przy czym "wypadnięcie" z ruchu jednego urządzenia łączności /np. CT, pośredniej stacji na osi radioliniowej itp./ jest odczuwalne w szeregu relacjach łączności.

Dlatego też zakłócenia w funkcjonowaniu systemu łączności armii będą normalnym zjawiskiem, z tym że obowiązkiem wojsk łączności jest ograniczenie tych "awaryjnych" stanów do minimum.

Prawidłowa praca systemu łączności armii zależy także od jej użytkowników. Każdy dowódca, oficer sztabu i szefostwa rodzajów wojsk /rozumiany jako użytkownik łączności/ winien uzmysłwić sobie fakt, że przekaz informacji przez techniczne środki łączności kryje w sobie złożone procesy techniczno-eksploatacyjne i ofiarny wysiłek łącznościowców, którzy te procesy zabezpieczają.

Na całość funkcjonowania systemu łączności armii w operacji zaczepnej i rytmiczność jego pracy oraz terminowe i należyte wykonywanie zadań przez wojska łączności mają wpływ ze strony dowódców, szefów sztabów i wszystkich oficerów takie czynniki jak:

- wyprzedzanie gotowości działania łączności w stosunku do gotowości wojsk do wykonywania zadań bojowych przez terminowe kierowanie łącznością ze strony przełożonych dowódców i szefów sztabów;
- stosowanie różnych metod i środków dowodzenia wojskami, mając na uwadze fakt, że nie tylko techniczne środki łączności zapewniają dowodzenie;
- prawidłowe rozmieszczanie i przesuwanie punktów dowodzenia, uzależnione od zasięgu łączności, posiadanych środków technicznych oraz warunkujące sprawne funkcjonowanie węzłów łączności;
- zorganizowanie i terminowe zbieranie i przekazywanie wiadomości w zakresie niezbędnym do kierowania działaniami bojowymi

- wojsk, mając na uwadze wydajność środków łączności i możliwości przepustowe systemu łączności;
- wykorzystywanie różnych rodzajów środków łączności i kanałów łączności, zgodnie z obowiązującymi zasadami, uwzględniając równomierne obciążenie całego systemu łączności.

X X

X

W wykładzie ograniczono się do przedstawienia najbardziej istotnych problemów organizacji łączności armii w operacji zaczepnej. Poszerzenie i pogłębienie powyższej problematyki będzie realizowane podczas zajęć grupowych. Niezależnie od tego należy samodzielnie przestudiować podane teoretyczne materiały źródłowe - jak w 5 punkcie konspektu.

Odpowiedzi na pytania słuchaczy:

W przypadku braku pytań ze strony słuchaczy, uzupełnić wykład następującymi stwierdzeniami:

Aby łączność armii była zapewniona zgodnie z potrzebami dowodzenia wojskami, szefostwo wojsk łączności musi być stale zorientowane w pracy sztabu armii i sytuacji operacyjnej oraz z decyzjami podejmowanymi przez dowódcę armii. W tym celu także jest niezbędna współpraca i wzajemna informacja pomiędzy szefostwem wojsk łączności i szefostwami rodzajów wojsk armii.

Na dowódcy i szefie sztabu armii spoczywa zadanie udzielania bacznej uwagi problemom łączności w czasie planowania, organizacji i prowadzenia operacji zaczepnej. Dowódca i szef sztabu /ze zrozumiałych względów/ nie są organizatorami łączności lecz kierują nią z punktu widzenia potrzeb dowodzenia wojskami, wynikających z warunków prowadzenia operacji zaczepnej, a więc spełniają funkcje dowódczo - kierownicze i ogólny nadzór. Poprzez terminowe stawianie zadań szefostwu wojsk łączności oraz bezwzględną wymagalność i systematyczną kontrolę stanu łączności wpływają oni na tok pracy szefostwa wojsk łączności tą drogą zapewniając ciągłe i sprawne funkcjonowanie systemu łączności. Dowódca i szef sztabu armii w procesie dowodzenia wojskami muszą umiejętnie stosować różne metody, sposoby i środki mające na celu zapewnienie terminowego obiegu informacji w procesie dowodzenia wojskami.

Wykonano w 4 egz.

Egz.nr 1-4 - BT ASG

Wyk.płk H.KITKOWSKI

Druk EB.dn.22.04.81r.

Nr ksm.masz. 028/KTWłączn.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. _____

44290

